

TEOLOŠKA PORUKA MARIJINIH UKAZANJA U MEDJUGORJU¹

ADALBERT REBIĆ
Katolički bogoslovni fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
HR-10000 Zagreb
adalbert.rebic@zg.t-com.hr

UDK 27.312.47
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper
Primljeno/Received: 4.04.2013.
Prihvaćeno/Accepted: 10.04.2013.

U sljedećem radu autor razlaže teološku poruku Marijinih ukazanja u Međugorju. Teologija se treba baviti ukazanjima, njih analizirati i tumačiti njihovo značenje. Kao sluškinja vjere ona ima zadaću pronicati objavu svjetlom razuma i vjeru tumačiti u životu Crkve. A upravo su fenomeni kao što su marijanska ukazanja pravi izazov i ispit za današnju teologiju koja se s puno angažiranosti pa i uspjeha bavi pojedinačnim pitanjima i problemima. Pod ukazanjima podrazumijevamo one psihičke doživljaje u kojima zamjećujemo prirodno ili naravno nevidljiva bića (anđeli, Marija, sveci, ljudi u eshatološkom stanju) koja na naša osjetila nadnaravno tako djeluju da ih zamjećujemo kao pred nama nazočne. Najčešće ona spadaju u mistično doživljavanje koje je posebni dar Božji. Činjenica je da Bog uvijek djeluje u povijesti čovječanstva i logično je da u posebno ozbiljnim vremena Bog djeluje po katoličkoj pobožnosti i preko Marije koja je stigla na svoj eshatološki cilj. Autentičnost takvih ukazanja Crkva prosuđuje po duhovnim plodovima, po djelima. Takva ukazanja spadaju

1 H. U. von BALTHASAR, *Klarstellungen. Zur Prüfung der Geister* (Herder-Bücherei 393), Freiburg-Basel-Wien, 1971. (postoji hrv. prijevod u izdanju Kršćanske sadašnjosti; *Pojašnjenja*); H. PETRI, *Marienerscheinungen*, u: W. BEINERT – H. PETRI (Urednici), *Handbuch der Marienkunde II*, Regensburg ²1997, 31-59; W. BEINERT, *Marienerscheinungen*, u: *Lexicon für Theologie und Kirche* 6, Freiburg-Basel-Rom-Wien ³1997., 1369. Govori o 918 izvješća o Marijinih ukazanjima kroz povijest, od kojih čak 427 u 20. st.; I. DUGANDŽIĆ, *Ukazanja, viđenja, objave. Teološka mogućnost i značenje tih nesvakidašnjih pojava* 1-2, *Crkva u svijetu* 3-4 (1983), 225-235; 318-325; I. KORDIĆ, *The Apparitions of Međugorje. A Critical Consideration*, K. Krešimir, 1994.; J. MÜLLER, *Von Maria zu reden ist gefährlich. Was geschah wirklich in Marpingen?*, Miriam-Verlag, Jestetten ²1999; K. G. L. MÜLLER, *Maria – die Frau im Heilsplan Gottes* (Mariologische Studien XV), Regensburg 2002; PAVAO VI., *Apostolsko pismo »Marialis cultus« od 2. veljače 1974.*, Kršćanska sadašnjost, 1974; K. RAHNER, *Teološki spisi (izbor)*, Filozofsko-teološki institut DI, Zagreb 2008; J. RATZINGER – H. U. von BALTHASAR, *Maria – Kirche im Ursprung*, Freiburg i. Br. 1981, 15-40; A. SARACH, *Poruka Međugorja o Bogu koji služi*, Međugorje, 1995; L. SCHEFFCZYK/A. ZIEGENAUS, *Katholische Dogmatik. Band V: Maria in der Heilsgeschichte. Mariologie*, Aachen 1998; L. SCHEFFCZYK, *Maria. Mutter und Gefährtin Christi*, Sankt Ulrich Verlag, Augsburg 2003; Paul M. ZULEHNER, *Međugorje eine mystagogische Lektio*, u: *Međugorje eine mystagogische Herausforderung?*, Međugorje Zentrum, 1989., str. 72-100; P. ŽANIĆ, *Prijestolje Mudrosti*, u: *Crkva na kamenu*, Mostar 1995.; Ž. IVKOVIĆ - R. BUBALO - Z. DESPOT - S. HANČIĆ, *Međugorje. Tajna Gospinih ukazanja, Večernji list*, Zagreb, 2006., 239 stranica.

u privatno područje i nisu obvezujuća za vjeru Crkve kao što su obvezujuća javna ukazanja i javne objave. Međutim, kad ih Crkva priznaje autentičnima, onda im valja pokloniti dužno poštovanje i poslušnost. U priznavanju autentičnosti Marijinih ukazanja Crkva se ravna po kriterijima koje autor u svom radu nabraja. Autor u svom radu prikazuje kako Crkva tumači ova i slična ukazanja. Prema Marijinih ukazanjima u Međugorju Crkva se ponaša jednako kao i prema Marijin ukazanjima općenito u svijetu. Biskupska je konferencija ustrojila teološko povjerenstvo koje je dobilo vrlo tešku zadaću – ispitati nadnaravnost ukazanja – i zaključilo: ne može se ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima i objavama. »Međutim, brojna okupljanja vjernika s raznih strana koji u Međugorje dolaze potaknuti vjerskim i nekim drugim motivima zahtijevaju pozornost i pastoralnu skrb u prvom redu dijecezanskog biskupa, a s njim i drugih biskupa, kako bi se u Međugorju, i povezano s njime, promicala zdrava pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, u skladu s učenjem Crkve.« Time, hodočašćenja u Međugorje nisu zabranjena, nego je naglašena posebna briga za ono što se ondje zbiva. A u Međugorju prevladava poziv na molitvu, na obraćenje, na post, na pokoru, na meditaciju, na čitanje Svetoga pisma, na slavljenje sakramenta pomirenja s Bogom i na slavljenje euharistije. Mjesto Marijinih ukazanja u Međugorju je mjesto na kojem se mnogo moli, često prima sakrament pokore i slavi euharistija. A sve to može biti samo plod Duha Svetoga koji nas preko Svetoga pisma poziva na iste duhovne čine. Ključne riječi: Ukazanja, Međugorje, Marijina ukazanja u Međugorju, plodovi Duha, vidioци/vidjelice, Marijine poruke, crkvena hijerarhija i fenomen Međugorja.

Uvod

U svom ću izlaganju pokušati teološki analizirati »fenomen Međugorje« i prikazati teološku poruku Marijinih ukazanja u Međugorju.

Kratka povijest marijih ukazanja u Međugorju²

Počelo je ovako. Dana 24. lipnja 1981. godine oko 18 sati djeca Ivanka Ivanković, Mirjana Dragičević, Vicka Ivanković, Ivan Dragičević, Ivan Ivanković i Milka Pavlović vidjeli su na predjelu zvanom Podbrdo (na brdu Crnica) divnu, mladu ženu s djetetom u naručju. Taj put im ona nije ništa rekla, nego je samo rukom davala znak da joj se približe. Ali oni su prestrašeni pobjegli, iako su odmah pomislili da je to Gospa.

2 Lj. RUPČIĆ, Kratki prikaz ukazanja Gospe u Međugorju, na: <http://medjugorje.hr.nt4.ims.hr/>

Drugog dana, 25. lipnja 1981. djeca su, po dogovoru, opet u isto vrijeme, na istom mjestu, ugledala Gospu, ali bez djeteta u rukama. Bila je neopisivo lijepa, radosna i nasmijana. Rukama im je davala znak da joj se približe. Djeca su se ohrabrila i došla do nje. Odmah su pala na koljena i počela moliti *Oče naš, Zdravo Mariju i Slava Ocu*. I Gospa je s njima molila, osim »Zdravo Marijo«.

Dana 26. lipnja 1981. djeca su, oko 18 sati, pošla opet prema istom mjestu, da se sretnu s Gospom. Bila su vrlo radosna, ali je njihova radost bila pomiješana sa strahom zbog nesigurnosti što će sve od toga biti. Unatoč svemu tome, djeca su osjećala da ih neka nutarnja sila privlači Gospi.

Još na polasku od kuće, Vicka je uzela blagoslovljene vode i njome je pošćropila govoreći: »Ako si Gospa, ostani s nama; ako nisi, idi od nas!« Gospa se na to samo nasmiješila i ostala s djecom.

Dana 27. lipnja 1981. Gospa se ukazala djeci *triput*. I tom su je prilikom štošta pitala, a ona je odgovarala. Za svećenike je rekla: »Neka svećenici čvrsto vjeruju i neka čuvaju vjeru naroda!«

Dana 28. lipnja 1981. već vrlo rano počeo se skupljati silan svijet sa svih strana. Do podne iskupilo se kojih petnaest tisuća ljudi. Toga istog dana župnik fra Jozo Zovko ispitivao je svu djecu o svemu što su vidjela u tih nekoliko prošlih dana.

U uobičajeno vrijeme Gospa se opet ukazala. Djeca su s njom molila, a Gospa im je poručila: »Neka se narod moli i čvrsto vjeruje!« A glede svećenika, odgovorila je neka čvrsto vjeruju i neka drugima u tome pomažu.

Dana 29. lipnja 1981. djeca su bila odvedena u Mostar na liječnički pregled, i nakon ispitivanja proglašena zdravom. Glavna je liječnica tada izjavila: »Nisu luda djeca, nego je lud onaj koji ih je ovamo doveo.« Svijeta je toga dana na brdu ukazanja bilo više nego ikada. A čim su djeca došla na uobičajeno mjesto i počela moliti, odmah im se Gospa ukazala. Tom prilikom ona je pozvala sav svijet na vjeru: »Neka narod čvrsto vjeruje i neka se ničega ne boji!«

Dana 30. lipnja 1981. dvije su djevojke predložile djeci da ih izvedu autom nekamo u šetnju, a zapravo su ih htjele odvesti daleko od mjesta ukazanja i zadržati dok ne prođe vrijeme ukazanja. Međutim, iako su djeca bila daleko od Podbrda, ona su, u uobičajeno vrijeme ukazanja kao po nekom nutarnjem nagovoru, zatražila da iziđu iz auta. I čim su izišla i pomolila se, Gospa im je s brda ukazanja, udaljenog više kilometara, došla u susret i s njima je molila *sedam Očenaša*... Tako varka tih djevojaka nije uspjela. Brzo poslije toga policija je počela ometati dolazak i djeci i narodu na Podbrdo, na

mjesto ukazanja. Djeci, a poslije ni svijetu, nije više bilo dopušteno onamo dolaziti. Ali Gospa im se i dalje ukazivala na skrovitim mjestima, u njihovim domovima i u polju. Tako je to trajalo sve do 15. siječnja 1982.

U međuvremenu župnik fra Jozo Zovko je počeo hodočasnike svraćati u crkvu da bi sudjelovali u moljenju krunice i slavljenju euharistije. I djeca su dolazila i predmolila krunicu. I tu im se Gospa ukazivala nekoliko puta. I sam je župnik u vrijeme moljenja krunice vidio Gospu i taj čas prekinuo molitvu i spontano nastavio s pjesmom »Lijepa si, lijepa, Djevo Marijo«. Cijela je Crkva primijetila da se s njime nešto neobično događa. Poslije je i sam potvrdio da je tom prilikom zbilja vidio Gospu. I on, koji je sve dotle bio ne samo sumnjičav, nego i protiv glasova o ukazanjima, postao je njihov pobornik, što je naknadno posvjedočio i zatvorom.

Od 15. siječnja 1982. djeca vide Gospu u jednoj pokrajnjoj prostoriji župne crkve. To im je zbog novonastalih poteškoća i opasnosti omogućio župnik. A na to je prethodno djeci dala suglasnost i Gospa. Od mjeseca travnja 1985. na zahtjev dijecezanskog biskupa, djeca su napustila pokrajnju prostoriju crkve kao mjesto ukazanja i zamijenila je jednom sobicom u župnom domu.

Kroz cijelo to vrijeme, od početka ukazanja do danas, samo pet dana nitko od djece nije vidio Gospu.

Kako crkva tumači ova i slična ukazanja?

Pod ukazanjem razumijevamo one bitno psihičke doživljaje, potpuno svjesne, u kojima zamjećujemo prirodno ili naravno nevidljiva bića (Bog, anđeo, Marija), koja nadnaravno tako djeluju na naša osjetila da ih zamjećujemo kao pred nama nazočne. No ona fizički nisu pred nama. Nisu ničim mjerljiva, ne može ih se snimiti ili registrirati njihov glas. Mogućnost takvih ukazanja povezana je s kršćanskim poimanjem Boga i s mogućnošću čuda. Bog može na čudesan način mimo prirodnih zakona, koje je on dao, zahvatiti u stvoreni svijet tako da se nadnaravna bića čovjeku dadu prepoznati u svojoj psihosomatskoj strukturi.³

Uz viđenja su povezana i slušanja. To potvrđuju i najnovija ukazanja Majke Božje u La Salette, Lurdu, Fatimi, Međugorju i drugdje. Vidioci, osim

3 Vidi R. LAURENTIN, Apparition, u: R. LAURENTIN – P. SBALCHIERO, *Dictionnaire des »Apparitions« de la Vierge Marie*, Fayard, Paris, 2007., str. 94-95.

što vide Gospu, čuju i njezine poruke, koje obično pozivaju na obraćenje, molitvu, posebno krunicu, i pokoru.

Prema ovoj definiciji ukazanja su moguća i ona najčešće spadaju u *mistično* doživljavanje koje je posebni dar Božji. Pojava ukazanja je karakteristična osobito za pučku katoličku mistiku u XIX. st. (lurdska ukazanja) i XX. st. (Fatima i ukazanja u Međugorju). Prema W. Beinertu ima čak 427 Marijinih ukazanja samo u XX. st.⁴ Ona su moguća⁵. Bog nikad ne prestaje djelovati u povijesti, a Marija nikad nije prestala biti Majka Crkve. A logično je da u posebno ozbiljnim vremenima za svijet i Crkvu Bog moćno djeluje po Mariji »koja je imala jedinstvenu funkciju u povijesti spasenja...«, kako kaže K. Rahner⁶. Autentičnost takvih ukazanja Katolička crkva redovito prosuđuje po duhovnim plodovima i duhovnom odjeku (hodočašća, kao što je slučaj u Lurdu, Fatimi i Međugorju), i ona spadaju u privatno područje i nikoga ne obvezuju da u njih povjeruje.

Crkva se uvijek prema privatnim pojavama odnosila oprezno, držeći se novozavjetne opomene o *razlikovanju duhova* (1 Kor 12, 10; 1 Iv 4, 1; 1 Pt 5, 8). A o tome je ona postavila neke kriterije. *Prvi je kriterij* za vrednovanje marijanskih ukazanja: da li se ona uklapaju u redovite tokove spasenja ili su im možda suprotna. *Drugi je kriterij*: odvrćaju li marijanska ukazanja od pobožnosti prema Isusu Kristu i stavljaju Mariju u središte pobožnosti. Presudno je pitanje, da li neko ukazanje vodi Kristu ili udaljuje od njega. Ako bi Krist bio potisnut u stranu, taj pojavi bi valjalo pristupiti krajnje skeptično. *Treći je kriterij*, način doživljavanja viđenja u vidioca. Teolog je dužan da prati vidiocce i da razvidi, sluša li on uistinu Boga ili sama sebe.

Evandelist Ivan upozorava: »Ljubljeni, nemojte vjerovati svakom duhu, već duhove podvrgnite kušnji da vidite jesu li od Boga, jer su se pojavili mnogi lažni proroci u svijetu. Po ovom poznajete duh Božji: svaki duh koji priznaje: Isus Krist došao je u tijelu, od Boga je; svaki duh koji takvim ne priznaje Isusa nije od Boga« (1 Iv 4,1-3; usp. Iv 5,1-4).

Marijine su poruke u njezinim ukazanjima *proročki glas* u Crkvi našega vremena. Marija je slična prorocima koji su u povijesti Božjega naroda upozoravali narod da bude vjeran Savezu sklopljenu s Bogom. Marijin život odražava djelovanje proroka: silazak Duha Svetoga na nju (Lk 1, 35), ponizno

4 W. BEINERT, »Marienerscheinungen«, st. 1369.

5 W. BEINERT, »Marienerscheinungen«, st. 1370.

6 K. RAHNER, *Teološki spisi*, str. 243sl naglašava kako »ona pri tome neće potamnjeti ni Isusovu bit ni njegovu posredničko-spasensku funkciju, niti će popustiti nekoj pseudodemokratskoj nesklonosti, koja ne može podnijeti da u povijesti nema svatko istu zadaću«.

prihvatanje Riječi Božje, odnosno Sina Božjega, posredovanje volje Božje (Iv 2, 5: »što vam rekne to učinite!«), duboko uranjanje u tajnu božanske objave (Lk 2, 19.51: »Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu«).⁷

Kao što su starozavjetni proroci bili pozorni na znakove svoga vremena i pokušali na njih odgovoriti, tako i Marija danas kao i nekada, pozorna na znakove našega vremena, upozorava svoje kćeri i sinove na njihovo značenje. U porukama Marijinih ukazanja u Međugorju prevladava poziv na molitvu, na obraćenje, na post, na pokoru, na meditaciju, na čitanje Svetoga pisma, na slavljenje sakramenta pomirenja s Bogom i na slavljenje euharistije. Mjesto Marijinih ukazanja u Međugorju je mjesto na kojem se mnogo moli, često prima sakrament pokore i slavi euharistija⁸.

Odnos hijerarhijske crkve prema »fenomenu Međugorje«

Odgovorni ljudi u Crkvi u odnosu na fenomen Međugorja različito su postupali. Neki su od njih bili protiv onoga što se dogodilo ili događalo u Međugorju, drugi su opet sve to oduševljeno zagovarali.

Biskupska konferencija je ustrojila teološko povjerenstvo koje je imalo zadatak da ispita autentičnost Gospinih ukazanja u Međugorju i njihovu nadnaravnost. Tako je Biskupska konferencija povjerenstvu postavila prezahtjevne zadatke, koje Povjerenstvo nije moglo na potpuno zadovoljavajući način ostvariti. Komisija je dugo radila i na kraju dala neke zaključke. Njih su objavili biskupi na svom zasjedanju u Zadru 10. travnja 1991. Izjavili su prvo, da oni »od samog početka prate međugorska događanja preko dijecezanskog biskupa, biskupske Komisije i Komisije Biskupske konferencije Jugoslavije za Međugorje.« I onda su zaključili: »Na temelju dosadašnjeg istraživanja ne može se ustvrditi da se radi o nadnaravnim ukazanjima i objavama.« Kad se zna kako je Komisija radila i koji su članovi bili imenovani u Komisiju, mogao se s razumijevanjem očekivati takav pitijski zaključak.

Biskupi su pravilno ocijenili fenomen Međugorja kao *hodočasničkog mjesta*. Izjavili su: »Međutim brojna okupljanja vjernika s raznih strana koji u Međugorje dolaze potaknuti vjerskim i nekim drugim motivima zahtijevaju pozornost i pastoralnu skrb u prvom redu dijecezanskog biskupa, a s njim i drugih biskupa, kako bi se u Međugorju, i povezano s njime, promicala

7 Navod je iz predavanja I. Dugandžića (u svom izlaganju), on citira djelo: L. SCHEFFCZYK, *Maria. Mutter und Gefährtin Christi*, Sankt Ulrich Verlag, Augsburg, 2003., str. 352.

8 L. SCHEFFCZYK – A. ZIEGENAUS, *Maria in der Heilsgeschichte*, str. 369sl.

zdrava pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji, u skladu s učenjem Crkve.« I u tome je Crkva postupila vrlo mudro.

Biskupi su tom izjavom u stvari *prihvatili* Međugorje kao mjesto hodočašća i najavili da će događanja u Međugorju pomoću svojih povjerenstava i dalje pratiti. Kardinal Franjo Kuharić, zagrebački nadbiskup i predsjednik Biskupske konferencije izjavio je za *Glas Koncila* od 15. kolovoza 1993: »Mi biskupi, nakon trogodišnjeg komisijskog studija prihvatismo Međugorje kao proštenišće, kao svetište. To znači da nemamo ništa protiv ako netko časti Majku Božju na način i u skladu s crkvenim naukom i vjerom... Zato to prepuštamo daljnjem studiju. Crkvi se ne žuri«. Drukčije su u tom slučaju postupali mjesni biskupi Pavao *Žanić* i Ratko *Perić*.

Može li se očekivati da Crkva prizna Marijina ukazanja i njezine poruke u Međugorju? Crkva je strpljiva! Nije se zaletavala ni s Lurdom ni s Fatimom. Moramo imati na pameti da je od početka »fenomena Međugorje« prošlo tek 30 godina i da su svi sudionici (vidioci) »Gospinih ukazanja« još živi i razmjerno još veoma mladi. Treba čekati odrastanje i sazrijevanje tih mladih ljudi.

Da bi do priznanja istinitosti i autentičnosti »Gospinih ukazanja« došlo, vrlo mnogo ovisi o samim sudionicima »Gospinih ukazanja« i njezinih poruka. Njihov moralni lik odigrat će najodlučniju ulogu u tom procesu. Na kraju sve ovisi o njoj, Kraljici Mira iz Međugorja. Ako ona hoće da dođe i do javnog i službenog priznanja fenomena Međugorja, nitko se tome neće moći oduprijeti, pa ni mjesni biskup, ako bude želio ostati poslušan Duhu.

Kako teološki objasniti fenomen Međugorja?

Teologija kao sluškinja vjere ima zadaću pronicati objavu svjetlom razuma i vjeru tumačiti u životu Crkve. A upravo su marijanska ukazanja pravi izazov i ispit za današnju teologiju koja se s puno angažiranosti pa i uspjeha bavi pojedinačnim pitanjima i problemima. Međutim, za suvremenu teologiju i Crkvu općenito možda je ipak istina ono što o njoj tvrdi Hans Urs von Balthasar: »Crkva je dobrim dijelom izgubila svoje mističke crte i postala Crkva permanentnih razgovora, vijećanja, kongresa, sinoda, komisija, akademija, partija, funkcija struktura i prestrukturiranja, socioloških eksperimenata i statistika.« Svatko tko prati suvremena teološka zbivanja znade u kolikoj je mjeri današnja teologija težište teološkog razmišljanja u velikoj mjeri pomaknula od Boga k čovjeku i od nadzemaljske k ovozemaljskoj stvarnosti, tako da možemo lako shvatiti kako duh današnjeg vremena i čitava duhovna atmosfera nimalo ne pogoduju govoru o ukazanjima i viđenjima.

Za mene je najveće čudo što ga je Gospa učinila u Međugorju to što je Međugorje opstalo kroz svih ovih proteklih 30 godina te postalo događaj u Crkvi koji Crkva više ne može zanemariti. Nije moguće da ne bi tako brojne provjere sa strane crkvenih uglednika i tolika stručna ispitivanja međugorskih vidjelaca otkrila varku, izmišljotinu, halucinaciju ili nešto slično, da je takvo nešto stvarno tu bilo na djelu. Lakše je i jednostavnije povjerovati – a o vjerovanju ili o nevjerovanju se tu jedino i radi – da se u Međugorju u samom početku dogodilo nešto što je jedva moguće ljudskim riječima razjasniti. Sasvim je moguće da se u Međugorju dogodilo ono o čemu vidioci tako uvjerljivo i hrabro svjedoče. »Ta Bogu ništa nije nemoguće!« (Lk 1, 37). Ako je bilo moguće utjelovljenje Sina Božjega u ljudskome liku u osobi Isusa iz Nazareta, onda za sve ostalo postoji daleko veća mogućnost.

Pozadi svega o čemu svjedoče vidioci iz Međugorja jest događaj, pred kojim ozbiljan čovjek ostaje bez riječi. To može protumačiti samo onaj koji je na istoj valnoj dužini na kojoj su djeca u Međugorju. Možda se tu radi o nečemu što bismo mogli shvatiti kao *mistični* doživljaj kakav je imao u svome životu apostol Pavao i mnogi druge svete osobe kroz povijest kršćanstva (Meister Eckart, Ivan Tauler, Henrik Suzon, Sv. Ivan od Križa, Sv. Terezija Velika, Sv. Ignacije Lojolski, Terezija Neumann, koja je svaki petak imala ekstatičke mistične vizije muke Kristove, i mnogi drugi). Mistični doživljaji su mogući u životu svakog vjernika, i moguće je njihovo ponavljanje kroz duže vrijeme. I nisu oni povlastica samo kršćanstva, nego se pojavljuju i u drugim religijama: u židovstvu (kabala, hasidizam), u islamu (sufizam) i u drugim religijama. U tom pogledu međugorski vidioci ne bi bili neka iznimka.

U povijesti ukazanja nijedno ukazanje nije tako strogo znanstveno ispitivalo kao ukazanje u Međugorju. Pri tom se ne smije zaboraviti da je u Lurdu bila samo jedna vidjelica, u Fatimi troje, a u Međugorju šestero vidjelaca. Daleko je lakše manipulirati s manjim brojem vidjelaca.

Kako, dakle, objasniti »fenomen Međugorja«? Kako to objasniti nekomu koji to ne želi ni pod koju cijenu prihvatiti ili nekomu koji za to nema smisla ili ima neku averziju bilo prema samome mjestu bilo prema vidiocima bilo prema svećenicima koji tamo djeluju ili... Na kraju, radi se tu ipak o povjerenju i o vjerovanju. Mnogo toga ovisi o samim ljudima, jesu li sposobni i voljni u to vjerovati ili ne, jesu li sposobni imati povjerenja u ljude koji pokušavaju iskreno protumačiti ono što su doživjeli ili ih iz bilo kojega razloga a priori odbijaju.

Dakako, i tu – i upravo tu – je potrebna zdrava kritičnost koja se ne zatvara pred nadnaravnim, nego na kraju ipak želi doći do neke spoznaje. Većina onih koji dolaze u Međugorje došli su do spoznaje da se tu radi o nečemu nadnaravnome, o nečemu što valja povjerovati. Naime, do sada nije bilo – koliko je meni poznato – nekih negativnih događanja u Međugorju, koja bi utjecala na vjernike da se odmaknu od Međugorja. Nitko od te djece nije izjavio – koliko je meni poznato – nešto što bi se moglo shvatiti kao heretična izjava. Vidioci u Međugorju više-manje su barem u odnosu na teologiju neuki ljudi. Oni nisu sposobni za neke manipulacije, vjerske (teološke) ili društvene (sociološke, financijske). Dobiva se dojam da se tu o radi o jednostavnim ljudima, ljudima duboke i neuzdrmane vjere, koja je inače odlika jednostavnih vjernika onoga kraja. Sve one brojne Gospine poruke – barem one koje sam ja imao priliku pročitati – koje su djeca tih proteklih godina «dobivala od Gospe» i prenosila ih po Gospinoj želji drugima, autentično su biblijske, a neke od njih su opće ili tipično katoličke (česta molitva krunice, ispovijed i sveta pričest).

Teološka analiza kulturnih okupljanja⁹

U Međugorju se u Duhu Svetom okuplja Crkva kao narod Božji iz svih naroda i jezika. U svakom večernjem slavlju euharistije doživljava se *katolicitet* jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve, »gdje onaj što stanuje u Rimu osjeća da mu je Indijac ud«¹⁰. Tu Crkva hodočasnica, koračajući između progonstva svijeta i utjeha Božjih, naviješta križ i smrt Gospodnju dok on ne dođe¹¹.

Slavljenje *euharistije je u središtu* kulturnog okupljanja. Sve pobožnosti smjeraju prema euharistijskom slavlju, koje se nastavlja u euharistijskom klanjanju. Veliki je naglasak stavljen i na *sakrament pomirenja* pojedinca s Bogom po kojemu se vjernik se sve više oslobađa za slavljenje u Duhu i istini.

Marija se u Međugorju ukazala s Djetetom na rukama, nudeći ga ljudima na dar. »Marija je... bila prvi oltar i prva crkva Isusova na svijetu«¹².

9 Fra L. OREČ, 1996. <http://medjugorje.hr.nt4.ims.hr/>.

10 *Drugi vatikanski koncil, Lumen Gentium 13. Drugi vatikanski koncil, Dokumenti, KS, Zagreb, 2008.; IVAN ZLATOUSTI, Homilija u Ivanovo evanđelje: PG 59,361.*

11 *Lumen Gentium 8.*

12 T. ŠAGI-BUNIĆ, Majka presvete Euharistije, u: Kana 6/1987, str. 12.

»Euharistija je pravi stožer oko kojeg se okreće novi svijet, izvor iz kojeg istječe mir. Ona se ne može zamisliti bez Gospe, a Gospa bez pripremanja euharistijske gozbe kojom pričesnici postaju njezinom djecom i 'subaštinicima Kristovim' (Rim 8,17). Zato je razumljivo što Gospa u Međugorju neumorno poziva ljude na proslavu euharistije«¹³.

Marijina su ukazanja za naše vrijeme važna i neosporna. Gospine poruke u Međugorju su »izvrsna kateheza« i »izvrsno upućivanje u svetopisamsku poruku«¹⁴. I upravo to je jedan od najvažnijih teoloških kriterija; Međugorje *ne odvodi* od Svetog pisma, nego prema njemu *vodi*. Marija nije zadnja postaja nego putokaz¹⁵ u skladu s Iv 2, 5: »Što god vam rekne, učinite!«.

Iz Međugorja hodočasnici nose sa sobom duboku biblijsku i euharistijsku pobožnost u svoje mjesne crkve. »Međugorje je mjesto otvoreno za svakoga... Ja se upravo radujem kad vidim da maleni dolaze u Međugorje, da se tu pridižu, da im se vraća nada u život, da se uzdignute glave vraćaju kući... To su za mene plodovi duha, koji je bez obzira na ukazanja, Bogu hvala, posvuda prisutan, jer gdje god Duh djeluje, tu je Crkva nazočna, jer Božja je nakana podizati čovjeka«¹⁶.

Fenomen Međugorje ima veliko evangelizacijsko značenje danas kada se opet mnogo govori o potrebi nove evangelizacije samih kršćana. U Međugorju se propovijeda na sasvim jednostavan način. Evanđelje je prema rasporedu liturgijske godine i nastoji se pokazati put njegovu ostvarenju u životu suvremenog čovjeka. Naglasak je na *obraćenju* kao putu prema *miru, na molitvi, postu, praštanju i vršenju djela ljubavi*.

Međugorski hodočasnici na povratku u svoje zajednice *ne ostaju pasivni*. Oni najprije svojim životom nastoje živjeti poruke i Evanđelje i aktivnije sudjelovati u životu mjesne crkve. A onda, oni pričaju, svjedoče što su u Međugorju doživjeli. Tako se rađaju molitvene zajednice koje žive u duhu poruka i Marijine opcije za siromahe. Marijin zov je upućen svima da se poput Abrahama zapute u nepoznato, u neistražena područja vjere, vođeni Božjim zovom na slobodu.

13 Lj. RUPČIĆ, nav. dj. str.113.

14 Isti, str. 78.

15 »Nicht die Endstation sondern wie ein Wegweiser «.

16 Isto, str. 87.

MARIJINE PORUKE U MEĐUGORJU

Mir, vjera, obraćenje, molitva i post

Već trećeg dana Gospa je iznijela kao prvu od svih poruka: »Mir, mir, mir - i samo mir!«, i uz to dvaput ponovila: »Mir mora zavladata između čovjeka i Boga, a i između ljudi!« Iz okolnosti što je vidjelica Marija vidjela križ iza Gospe, kad je Gospa tu poruku izgovorila, jasno izlazi da taj mir dolazi samo od Boga koji je po Gospi u Kristu postao »naš mir« (Ef 2,14). Taj mir »svijet ne može dati« (Iv 14,27), i zato je Krist zapovjedio svojim apostolima da ga oni prenesu svijetu (usp. Mt 10,11s) kako bi svi ljudi postali *sinovi mira* (Lk 10,6). Zato se i Gospa u Međugorju izriječkom predstavila kao *Kraljica mira*. Nitko drugi kao ona ne zna i ne može bolje i uspješnije uvjeriti današnji svijet, koji je suočen s prijetnjama uništenja, kako je mir njegovo najveće i najpotrebnije dobro.

Druga je Gospina poruka *vjera*. Gospa je iznosi već četvrtog, petog i šestog dana ukazanja, a i inače je ponavlja često, što je i razumljivo. Bez vjere, naime, nije moguće doći do mira. K tome, vjera je po sebi odgovor na Božju riječ u kojoj se Bog ne samo objavljuje, nego i dariva ljudima. U vjeri čovjek prima Božju riječ koja je u Kristu postala *naš mir* (Ef 2, 14). Primajući je, čovjek postaje novi čovjek s novim, Kristovim životom u sebi i dionik Božje naravi (usp. 1 Pt 1, 4; Ef 2, 18). Time se čovjeku osigurava mir i s Bogom i s ljudima.

Obraćenje je također česta Gospina poruka, jer pretpostavlja slabu ili nikakvu vjeru u ljudi današnjeg vremena. A bez nje nije moguće steći mir. Pravo je obraćenje *očistiti srce* (Jer 4, 14), jer pokvareno srce stvara i podržava loše odnose s Bogom i s bližnjima i loše društvene sustave, nepravedne zakone i ropske ustrojbe. Bez korjenite promjene u srcu i njegova obraćenja, nema mira. Zato Gospa stalno zahtijeva čestu ispovijed. Zahtjev je upućen svim ljudima bez razlike, jer »nema pravedna ni jednoga... Svi su zastranili, podjednako se pokvarili« (Rim 3, 11-12).

Gospa, počevši od petog dana ukazanja, gotovo svakodnevno preporučuje i *molitvu*. Ona zahtijeva od svih ljudi da neprekidno mole, baš kako je to i Krist tražio (usp. Mk 9, 29; Mt 8,38; Lk 11, 5 -13). Molitva naime ili potiče ili jača čovjeku vjeru bez koje nema uredna odnosa ni s Bogom ni s drugim ljudima. Osim toga, molitvom čovjek očituje svoju životnu povezanost s Bogom: priznaje ga, zahvaljuje mu na primljenim darovima i s

pouzdanjem od njega očekuje i ostalo što mu je potrebno, posebno spasenje. Molitva učvršćuje taj stav u čovjeku, te mu pomaže da ima uredne odnose s Bogom, bez kojih nije moguće održavati i promicati mir ni s njim ni s ljudima.

Opravdanost je molitve posebno očita iz toga što je Riječ Božja upućena čovjeku i iz potrebe da čovjek na nju odgovori riječju. Odgovor je govorna vjera ili molitva kojom vjera samu sebe ujedno potiče, obnavlja, jača i podržava.

Gospa često preporučuje *post* jer on stoji u službi vjere. Naime čovjek provjerava, potvrđuje i osigurava svoju vlast nad sobom. Samo čovjek koji sobom vlada može biti slobodan i sposoban sebe predati Bogu i bližnjemu, kako to traži vjera. Post jamči čovjeku da je njegovo predanje u vjeri iskreno i sigurno. On mu pomaže da se oslobodi od svakog ropstva, ponajprije od grijeha. Tko god nije svoj, on je rob. Zatim, post pomaže čovjeku u obuzdavanju težnje za pretjeranim užicima koji lako dovode do bezobzirnog trošenja vremenitih dobara koja su inače drugima potrebna za goli opstanak.

Postom se stječu dobra kojima se može oživotvoriti ljubav prema siromašnima i bijednima i tako barem donekle ublažiti razlike između njih i bogatih. On liječi nedostatak kod jednih suviškom kod drugih nedostatkom. Tim se na svoj način uspostavlja oblik mira koji je danas posebno ugrožen golemim razlikama bogatih i siromašnih (Sjever i Jug).

Prema tome, iz Gospinih poruka jasno izlazi da je mir najveće dobro, a da su vjera, obraćenje, molitva i post jedini uvjeti kako se on može ostvariti.

Theological Message of Marian Apparitions in Medjugorje

(Summary)

The present paper is an analysis of the theological message of the *Marian apparitions* in Medjugorje. Under the phrase «Marian apparition», the author understands a mental or psychic experience or event, in which Mary is believed to have supernaturally appeared to one or more persons, in the present case to the children in Medjugorje. Very often such apparitions belong to mystic experiencing which is a specific gift of God's Spirit. It is the fact that God is active in the history of mankind. Also, according to the Catholic religious belief, the Blessed Virgin Mary can be active in our visible world. Mary appeared to very different persons in the course of history (Lourdes, Fatima and so on) and spoke with them; she sent her special message to the people. The Church verifies the authenticity of such apparitions according to their spiritual effects. Such apparitions belong to the private sphere and they do not oblige the faithful to believe them. They are different from the public apparitions or public revelations, contained in the Holy Scripture. Recognizing them as authentic supernatural apparitions, the ecclesiastical magistry applies an established procedure which the author analyzes. Analyzing and verifying the phenomenon of Medjugorje, the Church authorities apply the same procedure as it is done in respect of such phenomena anywhere else in the world. The Croatian Bishops' Conference and the Bishops' Conference of Bosnia and Herzegovina organized a commission of theologians and entrusted them with a very difficult task to establish the supernatural character of the Marian apparitions to the children in Medjugorje. Their decision was - unanimous or only by a majority vote - that *non constat de supernaturalitate apparitionum Beatae Mariae Virginis in Medjugorje*. However, some bishops - such as Archbishop Franjo Cardinal Kuharić and Archbishop Frane Franić - spoke and wrote very positively about the phenomenon of Medjugorje and recommended to the faithful to practice devotion to the Blessed Virgin Mary in Medjugorje, to go on pilgrimage to Medjugorje and to confess, celebrate the sacrament of the Holy Eucharist and pray the Rosary there. Of course, the official Church does not propagate pilgrimages to Medjugorje, and yet it does not forbid them either. What prevails in the devotion to the Virgin in Medjugorje is confession (sacramental reconciliation of man with God and with the Church), celebrating the Eucharist, praying the Rosary and other kinds of Catholic devotion. All this, being done by the faithful in Medjugorje, can be nothing but a fruit of the Holy Spirit.

